

Τράπεζα Θεμάτων Αντιγόνης Β' Λυκείου

GI_V_AEG_0_17968

Θέμα 55^ο Σοφοκλέους, Αντιγόνη, στ. 49-68**A. ΚΕΙΜΕΝΟ**

- ΙΣ. Οἴμοι· φρόνησον, ᾧ κασιγνήτη, πατήρ
ὡς νῶν ἀπεχθῆς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο, 50
πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
ᾧψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῶ χερί·
ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,
πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβᾶται βίον·
τρίτον δ' ἀδελφῶ δύο μίαν καθ' ἡμέραν 55
αὐτοκτονοῦντε τῷ ταλαιπώρῳ μόρον
κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.
Νῦν δ' αὖ μόνα δὴ νῶ λειμιμένα σκόπει
ὄσω κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βία 60
ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.
Ἄλλ' ἐννοεῖν χρή τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι
ἔφυμεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχομένα·
ἔπειτα δ' οὔνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρεισσόνων
καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα. 65
Ἐγὼ μὲν οὔν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς
ξύγγνοιαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**1. Να μεταφραστεί το τμήμα: Οἴμοι· φρόνησον ... ἐπαλλήλοιν χεροῖν.****(Μονάδες 30)**

Αλίμονο· σκέψου, αδελφή μου, πόσο μας χάθηκε ο πατέρας μας μισητός και ντροπιασμένος για τα αμαρτήματα που μόνος του έφερε στο φως, αφού χτύπησε

δυνατά ο ίδιος τα δυο του μάτια με το ίδιο του το χέρι· έπειτα η μάνα και γυναίκα (του), διπλό όνομα, με πλεκτή θηλιά πεθαίνει ντροπιασμένη· τρίτο κακό, τα δυο μας αδέρφια, που αλληλοσκοτώθηκαν οι δυστυχημένοι μέσα σε μια μέρα (μέσα στην ίδια μέρα) βρήκαν αμοιβαίο θάνατο με τα χέρια που σήκωσαν ο ένας εναντίον του άλλου.

- 2. α) Ποιος ο ρόλος των μεταμφιέσεων του Διονύσου στη γένεση του δράματος;
β) Πώς συνέβαλε ο Πεισίστρατος, ώστε να φτάσουμε στην πρώτη παράσταση δράματος (534 π.Χ.);**

(Μονάδες 10)

α) Κατά τις τελετές του Διονύσου οι οπαδοί του λάτρευαν τον θεό σε κατάσταση ιερής μανίας, άφθονης οινοποσίας, πολλών αστεϊσμών και έξαλλου ενθουσιασμού. Ουσιώδες γνώρισμα των λατρευτικών τους εκδηλώσεων ήταν η *έκσταση*, η συναισθηματική μέθη, που τους ταύτιζε με άλλα πρόσωπα, τους Σατύρους, και τους μετέθετε σε μια κατάσταση θεϊκή. Για την επιτυχία της έκστασης οι πιστοί μεταμφιέζονταν. Τυλίγονταν με δέρματα ζώων, άλειφαν το πρόσωπό τους με το κατακάθι του κρασιού (*τρυγία*) ή το σκέπαζαν με φύλλα δέντρων, φορούσαν στεφάνια από κισσό, πρόσθεταν ουρές, γένια ή κέρατα, όπως και οι ακόλουθοι του θεού.

Σ' αυτές τις μεταμφιέσεις των εορταστών του Διονύσου έχει την αφετηρία του το δράμα, γιατί και τα πρόσωπα του δράματος μεταμφιέζονταν, για να υποδυθούν τους ήρωες του έργου. Τα στάδια, βέβαια, της μετάβασης από τις θρησκευτικές τελετές στο δράμα δεν είναι γνωστά· ο Αριστοτέλης όμως μας πληροφορεί πως οι πρωτοτραγουδιστές των χορικών ασμάτων προς τιμή του Διονύσου έδιναν αφορμές για δραματικές παραστάσεις.

β) Όταν ο Πεισίστρατος ίδρυσε ιερό προς τιμή του Διονύσου στα ΝΑ της Ακρόπολης (όπου σήμερα τα ερείπια του διονυσιακού θεάτρου), μετέφερε σ' αυτό από τις Ελευθερές της Βοιωτίας το ξύλινο άγαλμα του Διονύσου του Ελευθερέως και οργάνωσε λαμπρές εορτές. Σ' αυτό τον χώρο ο Θέσπης, από την Ικαρία της Αττικής (σημερινό Διόνυσος), δίδαξε για πρώτη φορά δράμα, στα μέσα της 61^{ης} Ολυμπιάδας, δηλ. το 534 π.Χ. Έκτοτε το δράμα σταδιακά τελειοποιήθηκε, γιατί η εξέλιξή του συνέπεσε με τον πλούτο και το μεγαλείο της Αθήνας.

- 3. α) Να συνδέσετε κάθε λέξη της Α' στήλης με την αντώνυμή της στη Β' στήλη (δύο λέξεις της Β' στήλης περισσεύουν).**

A' ΣΤΗΛΗ	B' ΣΤΗΛΗ
1. δυσκλής	α) σώζομαι
2. κοινός	β) κάλλιστα
3. φρονῶ	γ) καταστρέφω
4. απόλλομαι	δ) ἴδιος
5. κάκιστα	ε) εὐκλής
	στ) δημόσιος
	ζ) ἀφρονῶ

(Μονάδες 5)

1. ε)
2. δ)
3. ζ)
4. α)
5. β)

Περισσεύουν τα γ) και στ).

β) κατειργάσαντο, μαχουμένα, ἀκούειν, αἰτοῦσα, βιάζομαι: Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής γλώσσας για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

(Μονάδες 5)

κατειργάσαντο → συνεργασία, εργαλείο
μαχουμένα → διαμάχη, ακαταμάχητος
ἀκούειν → άκουσμα, υπήκοος
αἰτοῦσα → παραίτηση, επαίτης
βιάζομαι → βιασμός, απαραβίαστος

Επιμέλεια: Αικατερίνη Ανδρικοπούλου - Φιλόλογος